

УДК 657.6: 334.73:631.1

Шинкаренко М.С.
аспірант

Навчально-наукового центру «Інститут аграрної економіки»

СУТНІСТЬ КОНТРОЛЮ ТА ЙОГО МІСЦЕ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ОБСЛУГОВУЮЧИМИ КООПЕРАТИВАМИ НА СЕЛІ

Обґрунтовано мету і завдання контролю в сільськогосподарських обслуговуючих кооперативах. Визначено предмет, об'єкт та функції контролю в кооперативах. Виділено контрольні функції суб'єктів управління у кооперативних об'єднаннях.

Ключові слова: облік, контроль, управління, сільськогосподарський обслуговуючий кооператив.

Шинкаренко М.С. СУЩНОСТЬ КОНТРОЛЯ И ЕГО МЕСТО В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ ОБСЛУЖИВАЮЩИМИ КООПЕРАТИВАМИ НА СЕЛЕ

Обоснованы цель и задачи контроля в сельскохозяйственных обслуживающих кооперативах. Определены предмет, объект и функции контроля в кооперативах. Выделены контрольные функции субъектов управления в кооперативных объединениях.

Ключевые слова: учет, контроль, управление, сельскохозяйственный обслуживающий кооператив.

Shynkarenko M.S. ESSENCE OF CONTROL AND ITS PLACE IN THE MANAGEMENT SYSTEM OF SERVICE COOPERATIVES IN RURAL AREAS

The goal and objectives of control in agricultural service cooperatives were substantiated. The subject, object and control functions in cooperatives were defined. The control functions of management entities in cooperative associations were determined.

Keywords: accounting, control, management, agricultural service cooperatives.

Постановка проблеми. В сучасних умовах господарювання зростають роль і значення контролю. Ринкові перетворення, що відбуваються в нашій країні, вимагають від сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів (далі – СОК) застосування ефективних механізмів господарювання, які забезпечать сталий економічний розвиток та дозволяють задовольняти потреби пайовиків. Дозволяючи забезпечити достовірність інформації та сприяючи раціональному використанню ресурсів кооперативу, контроль є однією з головних умов підвищення рівня ефективності його роботи. В СОК залишається проблема господарського контролю за ефективним використанням ресурсів та попередженням непродуктивних витрат, що в свою чергу призводить до великих економічних збитків. Ознакою незадовільної організації внутрішньогосподарського контролю в СОК є наявність великих сум нестач і розкрадань. Тому з метою своєчасного попередження нестач, розтрат і непродуктивних витрат потрібно забезпечити ефективність внутрішньогосподарського контролю. Для удосконалення методики внутрішньогосподарського контролю необхідно забезпечити попередження помилок у системі управління господарською діяльністю кооперативу.

Одним із основних недоліків в обслуговуючих кооперативах є відсутність організації контролю. Основними завданнями, що стоять перед контролем у системі обслуговуючої кооперації, є виявлення та попередження порушень фінансової дисципліни, фактів несплати податків та підвищення достовірності інформації бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням контролю присвячені роботи вітчизняних і закордонних вчених: М.Т. Білухи [1], І.А. Белобжецького [2], М.Г. Белова [3], Л.М. Крамаровського [4], Л.К. Сука [5], П.Л. Сука [5], В.О. Шевчука [6], В.В. Андреева [7], Н.Г. Виговської [8], Є.В. Калюги [9], Я.В. Соколова [10], В.А. Полторадня [11] та інші.

Постановка завдання. Метою статті є визначення предмету, об'єкту та функцій контролю в сільськогосподарських обслуговуючих кооперативах.

Відповідно до поставленої мети сформульовано наступні завдання:

- визначити мету і завдання контролю в кооперативах;
- узагальнити предмет та об'єкт контролю в сільськогосподарських обслуговуючих кооперативах;
- розкрити пріоритетність функцій та специфіку використання елементів методу бухгалтерського обліку в сільськогосподарських обслуговуючих кооперативах.
- виділити контрольні функції суб'єктів управління у кооперативних об'єднаннях.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нині на шляху розвитку контролю виникає багато проблем, вирішення яких, на наш погляд, потребує чіткого формулювання визначення контролю, яке надало б можливість визначити його економічну сутність, роль і місце в системі управління.

Так, В.І. Ленін зазначав, що «учет и контроль – вот главная экономическая задача каждого совета рабочих, солдатских и крестьянских депутатов, каждого потребительного общества, каждого союза или комитета снабжения, каждого фабрично-заводского комитета или органа рабочего контроля вообще» [16].

Як стверджує Я.В. Соколов, «есть люди добросовестные и есть туеядцы. Если коллектив состоит только из людей первого типа, то контроль не нужен, если из лиц только второго типа – контроль невозможен. Учет и контроль необходимы только потому, что людей первой группы недостаточно, а вторая, к счастью, не преобладает в здоровом обществе» [10, с. 397].

Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 27 «Консолідована та окрема фінансова звітність» визначає контроль як «повноваження управляти фінансовими та операційними політиками іншого суб'єкта господарювання з метою одержання вигід від його діяльності» [17].

Вдало підійшов до визначення контролю М.Т. Білуха. Як вважає вчений, контроль – це система спостереження і перевірки відповідності процесу функціонування об'єкта управління прийнятним управлінським рішенням, встановлення результатів

управлінського впливу на керований об'єкт виявленням відхилень, допущених у ході виконання цих рішень [1, с. 6].

Можна зробити висновок, що контроль – це система спостереження і перевірки процесів виробництва, обміну та розподілу, який має місце в системі господарського управління.

Для ефективного управління недостатньо одних тільки організаторських здібностей, але й важливо також володіти підприємницькою інтуїцією. Керувати – означає уміти передбачати. Добре управління, за аналогією з хорошою політикою, це мистецтво можливого. Розглянемо в науковій літературі визначення такої категорії, як управління.

У Великому бухгалтерському словнику під редакцією А.Н. Азріліяна зазначається, що управління – це «процес планирования, организации, мотивации и контроля, необходимый для того, чтобы сформулировать и достичь целей организации» [12].

Під управлінням П.С. Безруких вважає «направленное воздействие администрации хозяйствующего субъекта на хозяйственные процессы в целях увеличения прибыли за счет повышения эффективности производства, улучшения качества продукции, освоения рынков сбыта. Собственно управление сводится к постановке конкретных задач, принятию оптимальных решений и организации контроля, оперативному регулированию и оценке полученных результатов» [13, с. 41].

Російські вчені В.Ф. Палий та Я.В. Соколов відзначають, що «организационные структуры хозяйственной деятельности достаточно четко подразделяются на объекты управления и органы управления. Первые состоят из различных хозяйственных подразделений, их объединений и совокупностей, в которых и совершается хозяйственная деятельность. Вторые обеспечивают наблюдение и контроль за хозяйственной деятельностью, ее планирование и регулирование» [14, с. 5-6].

Трактування управління, як і будь-якого складного поняття, є багатовимірним. З наведених вище визначень управління можна вивести таку закономірність: в якості одного з елементів, що складають дане поняття, фігурує така категорія, як контроль. Таким чином, контроль є складовою частиною поняття управління.

Контроль як функція управління дозволяє своєчасно виявити та ліквідувати ті передумови і фактори, які заважають ефективній організації.

До основних функцій управління можна віднести: планування, бухгалтерський облік, фінансовий аналіз, регулювання і контроль. Місце і роль контролю в системі управління господарюючим суб'єктом представлені на рис. 1.

Планування – це процес формування економічної діяльності, необхідний для виконання конкретних завдань у встановлені терміни.

Бухгалтерський облік – це процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про господарську діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень [15, с. 13].

Регулювання – це здійснення цілеспрямованого впливу на господарську діяльність з метою її оптимізації.

Фінансовий аналіз – це роз'яснення даних бухгалтерської звітності, що дозволяють визначити фінансовий стан організації з метою прийняття управлінських рішень.

Рис. 1. Контроль у системі управління господарюючим суб'єктом

Джерело: розробка автора

нансовий стан організації з метою прийняття управлінських рішень.

Кожна з функцій управління взаємозв'язана з контрольною функцією. Характерною особливістю контролю як функції управління є його тривалість. Він здійснюється протягом певного часу, на всіх стадіях реалізації управлінського рішення. Його основне призначення полягає, по-перше, у попередженні незаконних та неекономічних господарських операцій на початковій стадії прийняття управлінського рішення; по-друге, у виявленні порушень нормального ходу господарської діяльності; по-третє, в узагальненні передового досвіду господарської діяльності [8, с. 36].

Отже, можна стверджувати, що в кооперативах контроль як функція управління є об'єктивно необхідним. Він пов'язаний з цілісним розвитком явищ та процесів, з їхніми змінами та досягненням кінцевих результатів. Таким чином можна вважати, що контроль в кооперативах – це складний та відповідальний процес.

Контроль за своїм змістом включає перевірку економічних, соціальних, політичних, ідеологічних, науково-технічних та інших напрямків розвитку суспільства. Економічний контроль поширюється на сферу розвитку економіки народного господарства – галузі, підприємства, об'єднання. Господарська діяльність усіх галузей народного господарства в умовах ринкової економіки узагальнюється з використанням грошового вимірника, тобто фінансового критерію. Тому в системі економічного контролю сформулювався фінансово-господарський контроль. Змістом цього контролю є виробничі відносини і продуктивні сили у сфері господарської діяльності [1, с. 51].

Який може бути контроль без поставленої чіткої мети і завдань? Адже маючи чітке уявлення про мету і завдання контролю, можна вчасно попередити розвиток негативних явищ і тенденцій у діяльності кооперативу. Розглянемо мету і завдання фінансово-господарського контролю.

Метою фінансово-господарського контролю є сприяння раціональному використанню засобів і предметів праці та самої праці у підприємницькій діяльності для одержання найбільшого прибутку. Завдання фінансово-господарського контролю М.Т. Білуха поділяв на окремі і загальні. Розв'язання окремих завдань передбачає перевірку однієї із сторін господарської діяльності, а загальних – всієї господарської діяльності об'єднання, галузі, з визначенням рентабельності і конкурентоспроможності продукції, прибутковості підприємства [1, с. 51]. Також вчений виділив і основні завдання фінансово-господарського контролю: це виявлення та профілактика

порушень у технології виробництва, які мають причинні зв'язки з випуском недоброякісної продукції, перевитратами сировини і матеріалів, паливно-енергетичних ресурсів; невикористанням договірних зобов'язань з кооперованих поставок; неконкурентоспроможністю продукції; нерентабельною роботою окремих ланок господарства.

На нашу думку, термін «завдання» реалізується під час виконання певних дій, що спрямовані на досягнення передбаченої мети контролю. Таким чином, в СОК немає чіткого розмежування між метою контролю та завданнями контролю, у зв'язку з чим мета (як досягнення бажаного результату) та завдання контролю (тобто шляхи досягнення мети) часто ототожнюються.

Виділимо основні завдання фінансово-господарського контролю в СОК:

- виявити і ліквідувати ті передумови і фактори, які заважають ефективній організації надання послуг;
- попередження незаконних і неекономічних господарських операцій на початковій стадії прийняття управлінських рішень;
- виявлення порушень в господарській діяльності кооперативу.

В руслі нашого дослідження доцільним є також визначення предмета, об'єктів, функцій та видів контролю.

Господарський контроль відноситься до спеціальної галузі знань та має свій предмет, визначення якого є одним із центральних питань теорії господарського контролю. Це дає можливість розкрити його сутність, показати шляхи подальшого удосконалення його організації і методики.

Так, М.Т. Білуха визначає предмет фінансово-господарського контролю як процес розширеного відтворення суспільно необхідного продукту і додержання його економічного регулювання в умовах ринкової економіки [1, с. 60].

В.А. Полторадин предметом контролю вважає діяльність окремих ланок як народного господарства, так і апарату управління, а також роботу окремих посадових осіб цих ланок, яка визначає її з точки зору законності, доцільності, правильності оформлення» [11, с. 25].

На думку Л.М. Крамаровського, предметом соціалістичного контролю в промисловості є виробнича, господарська і фінансова діяльність підприємства, спрямована на виконання планових завдань, правильне використання матеріальних, трудових і грошових ресурсів, зберігання соціалістичної власності [4, с. 3-4].

Зокрема, М.Г. Белов пише, що «предметом господарського контролю в суспільстві є виявлення законності та доцільності використання власності в процесі розширеного відтворення згідно з рішеннями уряду з господарських питань» [3, с. 48].

На особливу увагу заслугове трактування предмета фінансово-господарського контролю, що дається професором І.А. Белобжецьким: «Під предметом фінансово-господарського контролю слід розуміти управлінське рішення, господарські та фінансові операції і процеси підприємств, об'єднань та інших підрозділів народного господарства, які розглядаються з позиції їх економічної ефективності, законності, достовірності та доцільності збереження соціалістичної власності» [2, с. 28].

Контроль як функція управління забезпечує безперервне спостереження за процесами виробництва і розподілу суспільно необхідного продукту, їх пере-

вірку та встановлення причин порушень законності господарських операцій. Тому, на думку Л.К. Сука, предметом господарського контролю є виробнича і фінансово-господарська діяльність. Вона складається з окремих процесів, а саме: з постачання, виробництва й реалізації. Усі три процеси взаємопов'язані, постійно змінюють один одного, що обумовлює безперервний кругообіг господарських засобів [5, с. 18].

Аналіз визначення предмета господарського контролю різними авторами можна було б продовжувати, але наведених визначень достатньо, щоб сказати, що предметом господарського контролю в СОК є господарська діяльність, яка спрямовується на виконання поставлених завдань, правильності використання ресурсів (матеріальних, трудових, грошових).

Об'єктами контролю виступають окремі, найбільш істотні елементи предмета господарського контролю. Під об'єктом контролю слід розуміти характерні риси його предмета. Так, М.Т. Білуха під об'єктами фінансово-господарського контролю розуміє предмети і засоби праці, а також сама праця, яка використовується в процесі розширеного відтворення суспільно необхідного продукту [1, с. 61].

На думку В.О. Шевчука, «... за об'єкт контролю приймається діяльність господарських систем, яка забезпечує існування та розвиток економічних агентів – фізичних осіб, об'єднань громадян, територіальних громад, держави та суспільства загалом. Демократизація суспільно-господарського буття як найбільш узагальненого об'єкта контролю дозволяє виокремити в його складі ієрархію взаємопов'язаних господарських систем, а саме:

- на мікроекономічному рівні:
- домашні господарства;
- фірми, господарські товариства, підприємства тощо, засновані на різних формах власності;
- на макроекономічному рівні (національно-господарські системи)
- на глобальному економічному рівні:
- регіональні (транснаціональні, міждержавні) господарські системи;
- світогосподарська система [6, с. 132].

Як стверджує В.В. Андреев, об'єктами контролю є народне господарство. На підприємстві об'єктами контролю є всі, без виключення, виробничі та фінансово-господарські процеси [7, с. 263].

Погоджуємось з думкою Л.К. Сука, який вважає, що об'єктами господарського контролю є господарські засоби і джерела їх утворення, господарські процеси та їх результати [5, с. 20].

На нашу думку, об'єкти контролю співпадають з об'єктами обліку в СОК. Так, до об'єктів контролю в СОК можна віднести: пайовий капітал, разові та періодичні цільові внески, безоплатно отримані активи, гранти і дарунки, фінансовий результат, постачання, переробка, збут та сервіс.

Контроль здійснюється з метою виявлення і вивчення фактичного стану справ, порівняння його з поставленими цілями для оцінки проведеної діяльності, вжиття заходів по усуненню виявлених порушень. Л.К. Сук виділяє такі контрольні функції, як: профілактичну, інформаційну та мобілізуючу [5, с. 17]. Так, колектив авторів – Н.О. Бондаренко, В.Д. Понікаров, С.М. Попова – під функціями контролю вважають вплив через систему управління на успішне виконання планів економічного і соціального розвитку, раціональне використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, оптимізацію господарських зв'язків, додержання господарського та трудового законодавства [18, с. 24].

У СОК контроль також відіграє важливу роль в управлінні господарською діяльністю, і виконує профілактичну, інформаційну та мобілізуючу функції. Розглянемо функції в СОК більш детально.

Профілактична функція спрямована на зменшення та запобігання зловживань з боку суб'єктів економічної діяльності. Адже коли вони знають, що контроль ефективно функціонує і оперативно виявляє порушення, спроб маніпуляції ресурсами кооперативу стає значно менше. Контроль змушує виконавців відповідально виконувати свої обов'язки (створює умови, в яких неможливе здійснення яких би то не було господарських порушень і зловживань).

Інформаційна функція полягає в отриманні за допомогою контролю своєчасної інформації. Дозволяє зменшити невизначеність при прийнятті управлінських рішень та оперативно здійснити коригувальні дії, що забезпечують нормальне функціонування СОК.

Мобілізуюча функція контролю дозволяє виявити додаткові ресурси для досягнення поставлених перед кооперативом завдань.

Всі функції контролю в СОК тісно пов'язані між собою і є складовими впорядкованої системи господарського контролю. Таким чином, функції контролю в СОК виявляють не тільки порушення та недоліки в діяльності контролюваного об'єкта, а й позитивні тенденції його розвитку.

Функції та види контролю в СОК направлені на забезпечення пошуку нових джерел доходу, а також на забезпечення раціонального розподілу і використання ресурсів. Тому розглянемо загально визначені види контролю рис. 2.

У СОК ці види контролю також використовуються, але з перерахованих вище видів контролю найбільш ефективним для кооперативу є поточний контроль, так як він здійснюється за окремими господарськими операціями повсякденно, що дозволяє суб'єктам контролю своєчасно виявляти допущені прорахунки і вживати заходів щодо їх усунення.

Стосовно окремих видів контролю (повного, часткового і наскрізного), його суб'єктами будуть члени та органи управління. Законом України «Про кооперацію» [20] встановлена наступна структура органів управління обслуговуючим кооперативом. Управління здійснюється загальними зборами, радою і правлінням кооперативу. Таким чином, Законом України «Про кооперацію» визначено три органи управління (збори, рада, правління) і тільки їх сукупність дозволяє забезпечити демократизацію управління обслуговуючої кооперації.

Виконавчим органом обслуговуючого кооперативу є правління, яке очолює голова, повноваження якого визначаються статутом кооперативу. Голова та члени правління призначаються радою обслуговуючого кооперативу. Правління здійснює поточну господарську діяльність, за результативність якої несе відповідальність перед радою та загальними зборами.

Рішення загальних зборів членів (зборів уповноважених) кооперати-

ву про прийняття, внесення змін до статуту, вступ до кооперативного об'єднання або вихід з нього та про реорганізацію або ліквідацію кооперативу вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало не менше ніж 75% членів кооперативу, присутніх на загальних зборах кооперативу. З інших питань рішення приймаються простою більшістю голосів членів (уповноважених) кооперативу, присутніх на його загальних зборах. Кооперативне об'єднання – це спілка, ліга, асоціація, альянс та інші форми добровільного об'єднання кооперативів за видами діяльності чи територіальною ознакою з метою створення сприятливих умов для діяльності кооперативів, що входять до його складу, та їх членів. Кооперативні об'єднання створюються та діють з місцевим (сільським, селищним, міським, районним, обласним, республіканським в Автономній Республіці Крим) або загальнодержавним статусом і є некомерційними організаціями. Члени кооперативного об'єднання будь-якого рівня – кооперативи, кооперативні об'єднання – зберігають статус юридичної особи [20].

Законом України «Про кооперацію» [20] встановлена наступна структура органів управління кооперативним об'єднанням. Кооперативне об'єднання створюється за рішенням установчих зборів, конференції, з'їзду уповноважених представників кооперативів, кооперативних об'єднань. Вищим органом обслуговуючого кооперативу є загальні збори членів кооперативу. У період між загальними зборами управління в обслуговуючому кооперативі здійснює рада, яка є представницьким органом.

Виконавчим органом кооперативу є правління, яке очолює голова, повноваження якого визначають-

Рис. 2. Види економічного контролю

Джерело: складено автором за даними [19, с. 13]

ся статутом кооперативу. Виконавчий орган підзвітний вищому органу управління кооперативу і несе перед ним відповідальність за ефективність роботи кооперативу. Суб'єктам управління властивий ряд контрольних функцій, які наведені в таблиці 1.

У СОК, відповідно до Закону України «Про кооператив», контроль за додержанням статуту обслуговуючого кооперативу, його фінансовою та господарською діяльністю здійснює ревізійна комісія. Ревізійна комісія є органом внутрішнього контролю обслуговуючого кооперативу. У кооперативі, до складу якого входить менше ніж 10 членів, функції ревізійної комісії виконує ревізор. Ревізійна комісія обслуговуючого кооперативу підзвітна загальним зборам членів кооперативу і обирається загальними зборами з числа членів кооперативу у порядку, встановленому його статутом. Членами ревізійної комісії (ревізором) не можуть бути члени правління кооперативу чи його спостережної ради. Річний звіт про фінансову діяльність обслуговуючого кооперативу перевіряється ревізійною комісією. Висновок ревізійної комісії розглядається на загальних зборах обслуговуючого кооперативу.

У Стратегії розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року вказано, що для пріоритетних напрямків досягнення стратегічних цілей з удосконалення технічного регулювання для кооперативів необхідно:

- підвищення рівня контролю якості та безпечності продукції, виробленої її членами;
- обмеження безпосереднього контролю особистих селянських господарств у разі, коли вся вироблена ними продукція реалізується на товарних ринках через кооперативи [21].

Чітка організація контролю на всіх рівнях управління сприяє підвищенню ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств. За допомогою контролю не лише виявляється негатив-

ні явища в діяльності підприємств, відхилення від нормативних законоположень, але й з'ясовуються їх причини, визначаються шляхи усунення недоліків і поліпшення господарської діяльності. Поряд з цим контроль забезпечує зворотній зв'язок між суб'єктом управління і його об'єктом, надає інформацію про результати діяльності підприємств, показує, як і яким чином їх досягнуто, які недоліки і помилки виявлено [9, с. 70].

Висновки з проведеного дослідження. Сьогодні проблеми удосконалення та посилення контролю залишаються актуальними як з теоретичних, так і з практичних питань.

Визначено, що контроль є складовою частиною поняття управління.

У СОК немає чіткого розмежування між метою контролю та завданнями контролю, у зв'язку з чим мета (як досягнення бажаного результату) та завдання контролю (тобто шляхи досягнення мети) часто ототожнюються.

Визначено основні завдання контролю в СОК:

- виявити і ліквідувати ті передумови і фактори, які заважають ефективній організації надання послуг;
- попередження незаконних і неекономічних господарських операцій на початковій стадії прийняття управлінських рішень;
- виявлення порушень в господарській діяльності кооперативу.

На нашу думку, предметом господарського контролю в СОК виступає господарська діяльність, яка спрямовується на виконання поставлених завдань, правильності використання ресурсів (матеріальних, трудових, грошових), а до об'єктів контролю в СОК можна віднести: пайовий капітал, разові та періодичні цільові внески, безоплатно отримані активи, гранти і дарунки, фінансовий результат, постачання, переробка, збут та сервіс.

Таблиця 1

Контрольні функції суб'єктів управління у кооперативних об'єднаннях

№	Суб'єкти внутрішньогосподарського контролю	Об'єкти контролю	Контрольні функції
1	Збори пайовиків	Результати фінансово-господарської діяльності; соціальний захист	Контроль за: - виконанням програми економічного і соціального розвитку; - аналіз фінансового становища, прийняття рішень; - витрачанням коштів на соціальний захист пайовиків
2	Члени	Контроль за діяльністю кооперативу	Контроль щодо поліпшення діяльності кооперативу та усунення недоліків у роботі його органів і посадових осіб
3	Рада (голова)	Правління Контроль за його ретельністю	Проводить загальні збори; визначає повноваження правління і контролює його діяльність, контроль роботи з пайовиками
4	Правління	Господарська діяльність, фінансове становище	Визначення стратегічних завдань і напрямків фінансово-господарської діяльності
5	Голова правління	Види діяльності структурних підрозділів	Керує і організовує роботу щодо ефективної взаємодії структурних підрозділів, спрямовує їх діяльність
6	Головний бухгалтер	Всі господарські процеси, повнота обліку всіх господарських операцій, майна, зобов'язань та відображення їх у реєстрах бухгалтерського обліку, реальність відображення на рахунках бухгалтерського обліку активів і пасивів; первинні документи; звіти, оптимізація і автоматизація облікових робіт.	Прийом і контроль первинної документації; відповідність правилам ведення бухгалтерського обліку, відповідність прийнятих до обліку операцій законодавчим актам; контроль за правильністю та своєчасністю обчислення оплати податків.

Джерело: розробка автора

В СОК контроль також відіграє важливу роль в управлінні господарською діяльністю і виконує основні функції – профілактичну, інформаційну та мобілізуючу.

Визначено, що найбільш ефективним видом контролю для кооперативу є поточний контроль, так як він здійснюється за окремими господарськими операціями повсякденно, що дозволяє суб'єктам контролю своєчасно виявляти допущені прорахунки і вживати заходів щодо їх усунення.

У СОК суб'єктами внутрішньогосподарського контролю виступають: збори пайовиків, члени, рада (голова), правління, голова правління, головний бухгалтер.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Білуха М.Т. Теорія фінансово-господарського контролю і аудиту : підручник. – К. : Вища школа, 1994.
2. Белобжецкий И.А. Финансово-хозяйственный контроль в управлении экономикой. – М. : Финансы и статистика, 1979. – 160 с.
3. Белов Н.Г. Контроль и ревизия в сельскохозяйственных предприятиях. – М. : Статистика, 1976. – 360 с.
4. Крамаровский Л.М. Ревизия и контроль. – М. : Финансы, 1970. – 312 с.
5. Сук Л.К., Сук П.Л. Контроль і ревизія : навч. посіб. для дисертаційного навчання. – К. : Університет «Україна», 2006. – 275 с.
6. Шевчук В.О. Контроль господарських систем в суспільстві з перехідною економікою : дис. ... на здобуття наук. ступеня д.е.н. – К., 1999. – 528 с.
7. Андреев В.Д. Практический аудит : справочное пособие. – М. : Экономика, 1994. – 366 с.
8. Виговська Н.Т. Господарський контроль в Україні: теорія, методологія, організація : монографія. – Житомир : ЖДТУ, 2008. – 532 с.
9. Калюга Є.В. Фінансово-господарський контроль в системі управління : монографія. – К. : Ельга, Ніка-Центр, 2002. – 360 с.
10. Соколов Я.В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней. – М. : ЮНИТИ, 1996.
11. Полторадня В.А. Ревизия и контроль хозяйственной деятельности сельскохозяйственных предприятий. – К. : Издательство Киевского университета, 1967. – 267 с.
12. А.Н. Азрилиян Большой бухгалтерский словарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://read.newlibrary.ru/read/red_azrilijana_a_n_/page0/bolshoi_buhgalterskii_slovar.html.
13. Бухгалтерский учет : учебник / Под ред. П.С. Безруких. – М. : Бухгалтерский учет, 2002.
14. Палий В.Ф., Соколов Я.В. Теория бухгалтерского учета : учебник. – М. : Финансы и статистика, 1988.
15. Теория бухгалтерського обліку : навч. посіб. – К. : Знання-Прес, 2003. – 444 с.
16. Ленин В.И. Как организовать соревнование [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.politpros.com/library/13/264/>.
17. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 27 «Консолідована та окрема фінансова звітність» [Електронний ресурс]. – Режим доступа : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_045.
18. Бондаренко Н.О. Аудит суб'єктів підприємницької діяльності : навчальний посібник / Н.О. Бондаренко, В.Д. Понікаров, С.М. Попова. – Київ : Центр навчальної літератури, 2004. – 300 с.
19. Дікань Л. В. Фінансово-господарський контроль : навчальний посібник. – 2008. – 346 с.
20. Закон України «Про кооперацію» [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=1087-15>.
21. КМУ « Про схвалення Стратегії розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року» [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/806-2013-%D1%80>.

УДК 657.1

Юрченко Т.В.
студентка

Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ВНЕСКІВ ДО СТАТУТНОГО КАПІТАЛУ В ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ

У статті досліджено теорію, методологію та практику організації обліку формування статутного капіталу на підприємствах в іноземній валюті. Запропоновано рекомендації щодо обліку курсових різниць за зобов'язанням засновників з внесків до статутного капіталу підприємства в іноземній валюті.

Ключові слова: іноземна валюта, статутний капітал, курсові різниці, доходи, витрати.

Юрченко Т.В. ОРГАНИЗАЦИОННО-МЕТОДИЧЕСКИЕ ПРИНЦИПЫ УЧЕТА ВЗНОСОВ В УСТАВНЫЙ КАПИТАЛ В ИНОСТРАННОЙ ВАЛЮТЕ

В статье исследованы теория, методология и практика организации учета формирования уставного капитала на предприятиях в иностранной валюте. Предложены рекомендации по учету курсовых разниц по обязательствам учредителей с взносов в уставный капитал предприятия в иностранной валюте.

Ключевые слова: иностранная валюта, уставный капитал, курсовые разницы, доходы, расходы.

Yurchenko T.V. THE ORGANIZATIONALLY-METHODICAL BASES OF ACCOUNTING FOR CONTRIBUTIONS TO CHARTER CAPITAL IN FOREIGN CURRENCY

The article is devoted to theory, methodology and practice of accounting organization of formation of the charter capital on enterprises in foreign currency. The recommendations for the accounting of exchange rate differences on the founders' liability of contributions to the charter capital of the enterprise in foreign currency.

Keywords: foreign currency, charter capital, exchange rate differences, revenues, expenses.

Постановка проблеми. Основним джерелом формування власних коштів підприємства є статутний капітал – сукупність коштів, вкладених у підприємство його власниками (засновниками). Тобто ста-

тутний капітал виступає невід'ємною складовою частиною як статуту, так і балансу будь-якого підприємства. Відповідно до ст. 86 Господарського кодексу України, іноземні засновники мають право